

TASTE OF LIMMUD

*Tora is de ziel in het lichaam van de joodse gemeenschap
wie kennis wil nemen van Tora is welkom met ons te leren*

Sjabbat 27 augustus 2011 / 27 menachem-av 5771
Sidra Reëe, Devariem [Deuteronomium] 11:26-15:23, Tanach blz. 375-385
Haftara: Jesjaja 54:11-55:5, Tanach blz. 893-894

*Vertaling: Jaap Frank en Sabine Frank-Fiedler
Voor het origineel zie*

www.limmud.org/publications/tasteoflimmud/5770/Reeh
[Abonneren;](#)

REËE

Mosje stelt het volk voor de keuze gezegend te zijn als ze God gehoorzamen of vervloekt als ze dat nalaten. Mosje specificceert een reeks van wetten, inclusief die van het Kasjroet. De tiende belasting wordt in detail beschreven evenals de Drie Pelgrim-feesten (Soekot, Pesach en Sjawoeot).

Reëe – Maureen Kendler

Maureen Kendler is hoofd van de afdeling Educatie aan de London School of Jewish studies.

Zij is momenteel een masters studie in Jewish Education aan het afronden.

Sidra Reëe begint met een nogal gefrustreerde opmerking van Godswege: “Besef goed, vandaag stel Ik u voor de keuze tussen zegen en vloek” (Devariem 11:26). De zegen komt als het volk gehoorzaamt, de vervloeking als ze dat nalaten. Aan de ene kant maakt het volk ambitieuze aanspraken om af te zien van afgoderij en alles wat daar mee te maken heeft te vernietigen, maar tegelijkertijd is daar het besef dat dit nooit zal gaan lukken. Met armoede als consequentie.

Hoofdstuk 15 begint met de opmerking dat er ‘uiteraard’ geen armoede zal zijn omdat het volk ‘uiteraard’ de geboden zal gehoorzamen. Maar in vers 7 van deze sidra worden wel aanwijzingen gegeven hoe met de *èwjon me-achad achècha*, “iemand uit uw eigen volk, die gebrek lijdt” moet worden omgegaan, en worden in de daarop volgende *pesoekiem* (verzen) in de

meest nadrukkelijke bewoordingen gesteld dat we niet moeten verharderen in onze gevoelens of te proberen onder de plicht uit te komen om onze behoeftige naasten bij te staan en daarover wrok te koesteren. Rasjje (geleerde en commentator uit de 11e eeuw)) waarschuwt dat dit zal leiden tot behoeftigheid voor onszelf. *Pasoek* (vers) 11 stelt het onomwonden: *ki lo jèchdal èwjon mikèrèv haärets...* “armen zullen er altijd bij u zijn.”

Gepresenteerd als een naakt feit is dit welhaast een van de meest onthutsende regels in Tora - hoe idealistisch we ook zijn en hoe grenzeloos onze bereidheid bij te dragen ook is, armoede is blijvend en een eeuwigdurende vervloeking. Armoede achtervolgt de Joden op hun zwerftochten en gaat gelijk op met de aansporingen tot liefdadigheid om aan die armoede een eind te maken.

Ik herinner me dat toen ik een paar jaar terug een onderdeel uit de “Maak Armoede tot Verleden Tijd”-campagne met een collega besprak, zij de titel verkeerd citeerde als “Maak Verleden Tijd tot Armoede”. Een verspreking die ons aan het lachen maakte maar die wel veel van de joodse geschiedenis samenvatte. Zoals vastgelegd in Shalom Alechems *Fiddler On The Roof* schudt Tevje zijn vuist naar God met de hartenkreet “...of, als hij rijk zou zijn... dat een of ander grenzeloos en eeuwig plan zou verstoren?” Wellicht is Gods stilzwijgend antwoord daarop: Ja.

Soms probeert de Talmoed het ontbereren van geld tot iets edels te verheffen en waarschuwt niet aflatend voor de gevaren van rijkdom. “Armoede staat een dochter van Jaäkov heel goed, zoals een rode strik op een wit paard (‘TB Chagiga 9a). Anzia Yerzierska, een joodse immigrante naar Amerika aan het begin van de 20^e eeuw “Een rode strik voor een wit paard” als de titel voor haar autobiografie uit 1950. Dit is het bittere verslag van haar vrome vaders verslaving aan armoede en diens nadruk op de adeldom daarvan. Yerzierska bestrijdt armoede vurig, maar wanneer ze uiteindelijk vermogend is geworden lijkt het alsof daarmee haar strijdbare joodse geest sterft.

In zijn roman *Jews Without Money* over diezelfde periode gaat Michael Gold er van uit dat alle Joden, waar dan ook, doodarm zijn en dat zijn opdracht in de wereld daaruit bestaat zich blijvend met de berooiden en beroofden te vereenzelvigen en zich voor hun zaak in te zetten.

De rabbijnse verklaarders zien armoede als straf voor afgoderij en ongehoorzaamheid. Maar de alomtegenwoordigheid ervan moet tevens ons mededogen vergemakkelijken. Rashi leest de nogal wonderlijke Hebreeuwse tekst (15:8) [door de grammaticaal correcte herhaling van het werkwoord ‘openen’ waardoor dit extra nadruk krijgt] *Ki fatoach tiftach et jadecha lo* [letterlijk ‘je moet je hand openen en openen voor hem’] en legt uit dat de herhaling betekent dat je de behoeftige steeds opnieuw moet helpen. Het probleem van de armoede gaat niet verdwijnen en dient als klarenstoot voor ons om in actie te komen.

Michael Gold schrijft ter nagedachtenis van zijn diep gelovige moeder:

“Moeder, ik moet wel getrouw blijven aan de behoeftigen omdat ik jouw vertrouwen in mij niet kan beschamen. Ik geloof in de armen omdat ik jou gekend heb! De wereld moet voor de armen genadig worden gemaakt. Mamele, dat heb jij me geleerd!”

Een andere invalshoek - Nina Robinson

Het fenomeen gezichtsbedrog heeft psychologen en fysiologen veel geleerd over de menselijke waarneming en hoe wij daarmee informatie verwerken. Neem het voorbeeld van Rubin van de vaas/het profiel. Daarin kunnen we of twee gezichten of de witte kaarsenhouder in het midden ervan zien. We moeten gericht focussen op een van beiden. Pas als we ze allebei tegelijk kunnen waarnemen, kunnen we makkelijker tussen beide afbeeldingen wisselen.

Sidra Reëe begint met de woorden “Besef goed (*reëe*), vandaag stel ik u voor de keuze tussen zegen en vloek (Devariem 11:26).

Waartoe dient het beginwoord *reëe*? De wijze waarop we gebeurtenissen en situaties waarnemen of ervaren en ons gedrag als gevolg van onze waarnemingen, kunnen de aard van een gebeurtenis veranderen. Als we onze kansen positief inschatten en ze goed gebruiken, worden ze tot zegen. Als we daarentegen geloven dat iedereen erop uit is om ons dwars te zitten, en daarmee situaties als negatief en hinderlijk bestempelen, verworden ze tot een vloek. Het bestaan is weliswaar niet zo eenduidig als een Rubin-illusie en vaak zijn gebeurtenissen niet uitsluitend zegen of vloek. Toch kunnen wij ons oefenen in het vinden van het positieve in situaties en daar onze aandacht op te richten. Onze aandacht met genoeg overtuiging daarop richten, kan ertoe bijdragen onze negatieve voorstelling tot de achtergrond te verdringen.

Waarom is *reëe* in het enkelvoud en *lifneechèm* “stel ik u voor” in het meervoud? Elk individu heeft zijn/haar eigen verantwoordelijkheid om de eigen waarnemingen in wijsheid te gebruiken. Eenieder wordt *gesteld voor* zijn of haar persoonlijke Rubins-gezichtsbedrog-effect. Wij hebben niet altijd de controle over wat er in ons leven gebeurt en dat kan veel mensen beïnvloeden. Maar wel kunnen we allemaal zelf *ons eigen* houding bepalen, ons oefenen om in elke situatie de zegeningen te zien en het meest positieve resultaat na te streven.